

Lääkäriliitto hyväksyi Lääkärisopimuksesta 27.5. saavutetun neuvottelutuloksen

Lääkäriliiton hallitus on tänään 28.5. hyväksynyt Lääkärisopimuksen 2020-2021 neuvottelutuloksen. Sopimuskausi on pituudeltaan 23 kk ja on voimassa 1.4.2020-28.2.2022. Palkkaratkaisu on työmarkkinoiden yleisen linjan mukainen ja sisältää kaksi yleiskorotusta, sekä keskitetyn ja paikallisen erän. Palkat nousevat sopimuskauden aikana keskimäärin noin kolme prosenttia. Työaikalaista johtuvat muutokset on sisällytetty työaikalukuun, johon on tehty myös muita merkittäviä muutoksia. Lääkärien säännöllinen työaika on jatkossakin 38 t 15 min. Sopimuksen määräykset astuvat voimaan takautuvasti 1.4.2020.

Neuvottelukierros oli poikkeuksellisen vaikea

Kunta-alan neuvottelut ovat jatkuneet koko kevään. Lähtökohdat liittokierroksen neuvotteluille olivat selkeät, mutta myös äärimmäisen vaikeat. Vanhat sopimukset päättyivät 31.3.2020 ja neuvotteluosapuolet joutuivat hakemaan ratkaisua huhtikuussa myös valtakunnan sovittelijan johdolla kunnalliseen yleiseen virka- ja työehtosopimukseen sekä kunnalliseen pääsopimukseen. Valtakunnan sovittelija antoi oman esityksensä 27.4. ja osapuolten piti antaa vastauksensa 30.4. klo 12.00 mennessä. Valtakunnan sovittelijan esityksen jälkeen alakohtaisista sopimuksista, Lääkärisopimus mukaan lukien, neuvoteltiin viimeiseen hetkeen saakka ja neuvottelutulos saavutettiin 30.4. aamuyöstä. Lääkärisopimuksen osalta neuvotteluissa oli kyse siitä, että sovittelijan esitys piti implementoida Lääkärisopimukseen. Lääkäriliiton hallitus ja valtuuskunta käsittelivät neuvottelutulosta 30.4. Lääkäriliiton hallitus esitti äänestyksen jälkeen valtuuskunnalle neuvottelutuloksen hyväksyntää. Valtuuskunta hyväksyi neuvottelutuloksen äänestyksen jälkeen. Valtakunnan sovittelijan esitys kuitenkin kaatui, koska kaikki osapuolet eivät sitä hyväksyneet. Lääkärisopimuksen neuvottelutulos kaatui siinä samalla.

Kaatonut neuvottelutulos ei automaattisesti sitonut osapuolia, mutta tämän pohjalta käytiin myös jatkoneuvottelut. Käytännössä aiempi neuvottelutulos oli pitkien neuvotteluiden kokonaisuus ja sisällöltään tasapainoinen. Kokonaisuudessa oli jo huomioituna mm. työaikalain vaikutukset Lääkärisopimuksen työaikalukuun, mukaan lukien säännöllinen työaika, lepoajat ja päivystysmääräykset. Tämän vuoksi tekstejä ei neuvoteltu uudestaan.

Kunta-alan ratkaisu on yleisen linjan mukainen

Kunta-alan ratkaisu on työmarkkinoiden yleisen linjan mukainen. Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) keskeiset kohdat löytyvät JUKO:n sivuilta (www.juko.fi). Kunnallinen pääsopimus jatkuu katkeamattomana, mutta sen sisältöön on tehty muutoksia. Uudeksi

sopimusalaksi on sovittu sote sopimus, joka astuu voimaan 1.9.2021. Ratkaisu pitää sisällään myös aiesopimuksen sote ja maakuntauudistusta varten, jonka yhtenä sopimusalanana on maakuntien lääkärisopimus.

Lääkärisopimuksen 2020-2022 allekirjoituspöytäkirjan keskeiset kohdat

Lääkärien virkaehtosopimuksen neuvottelutulos syntyi 27.5.2020. Lääkärisopimuksen palkkaratkaisu on työmarkkinoiden yleisen linjan mukainen. Sopimus nostaa palkkoja sopimuskaudella keskimäärin noin kolme prosenttia. Sopimuskausi on pituudeltaan 1.4.2020 – 28.2.2021 eli yhteensä 23 kk.

Palkkaratkaisu sisältää kaksi yleiskorotusta, paikallisen järjestelyerän (0,3 %) ja keskitetysti jaettavan erän (0,5 %).

- **Yleiskorotus 1.8.2020:**

- o 1,24 % terveyskeskusten lääkäreille.
- o 1,25 % sairaaloiden lääkäreille.

- **Yleiskorotus 1.4.2021:** 1,0 % terveyskeskusten ja sairaaloiden lääkäreille.

Terveyskeskuslääkärien toimenpide- ja käyntipalkkioita, samoin kuin paikallisesti sovittuja suoriteperusteisia palkkioita, korotetaan yleiskorotuksia vastaavasti. Lisäksi toimenpidepalkkioihin tehdään tasokorotus päivystys- ja ilta-ajalta (klo 18 jälkeen) takautuvasti 1.4.2020 lukien.

- **Keskitetty erä 1.4.2021:** 0,5 %. Keskitettyä erää on tarkoitus käyttää lääkärien palkkausjärjestelmän kehittämiseen ottaen erityisesti huomioon hoidon jatkuvuuden tukeminen perusterveydenhuollossa sekä erikoislääkärien urakehityksen mukainen palkitseminen. Erityistä huomioita kiinnitetään myös lääkärien työssäjaksamisen ja työhyvinvoinnin parantamiseen sekä tuloksellisuuden kehittämiseen. Erän kohdentamisesta neuvotellaan 28.2.2021 mennessä. Jos neuvotteluissa ei päästä yksimielisyyteen, 0,3 % keskitetystä erästä jaetaan kohdennettuna korkeimpiin peruspalkkatasoihin ja 0,2 % siirretään paikalliseen järjestelyerään.

- **Paikallinen järjestelyerä 1.4.2021:** 0,3 % terveyskeskuksissa ja sairaaloissa. Paikallisella järjestelyerällä on tarkoitus tukea ensisijaisesti palkkausjärjestelmäuudistuksen toteuttamista. Lisäksi erää voidaan käyttää paikallisten palkkausepäkohtien korjaamiseen ja tuloksellisuuden edistämiseen.

- Ratkaisu ei pidä sisällään erillistä koronalisää yhdellekään kuntasektorin ammattiryhmälle.

Kiky-tunnit

Kaikkien lääkäriyhmien säännöllinen työaika on jatkossakin 38 t 15 min viikossa tai em. tuntimäärä keskimäärin työaikajaksossa. Vuoden 2016 kiky-tuntien tullessa Lääkärisopimuksessa työajan pidennys toteutettiin yhtenäistämällä kaikkien lääkäriyhmien työajat. Erityisesti perusterveydenhuollon lääkäreillä työaika piteni. Perusteena oli mm. valmistautuminen soteratkaisuun ja sen myötä saman työnantajan palveluksessa oloon. Seuraavalla sopimuskierröksellä vuonna 2018 edellä kuvattu ratkaisu kompensoitiin perusterveydenhuollon lääkäreille sairaalapuolta suuremmalla palkankorotuksella.

Lääkäriliiton näkemyksen mukaan ei ollut tarkoituksenmukaista lähteä muuttamaan lääkärien kiky-tuntien työaikatarkkaisuun, sillä ratkaisun alkuperäiset perusteet ovat yhä voimassa. Lääkäriliitto toimii pitkäjänteisesti, eikä halua muuttaa Lääkärisopimuksen rakenteita jatkuvasti. Edellytyksenä kiky-tuntien jäämiselle oli vastaavan kompensaation saaminen suhteessa niihin kunta-alan sopimuksiin, joista kiky-tunnit poistuivat. Kunta-alan yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa kiky-tunnit poistuvat 1.9.2020 lukien. Samasta ajankohdasta astuu voimaan poistuneita tunteja osittain korvaavia hyötyjä työnantajille. Kiky-tunnit muuttavat siis muotoaan myös KVTES:ssa, niin kuin kaikissa aiemmissakin työehtosopimusratkaisuissa.

Lääkärisopimuksessa kiky-tuntien jääminen kompensoitiin tekemällä tekstiparannuksia ensisijaisesti työaikalukuun. Näitä sopimukseen tehtyjä muutoksia ovat mm. arkipyhälyhennyksen ja keskeytyspäivien yhdenmukaistaminen 7 t 39 minuuttiin, toimenpidepalkkioiden korotuksia klo 18 jälkeen tapahtuvalle säännölliselle työlle sekä väliaikainen määräys poissaoloaikojen osalta maksuun tulevasta korotetusta varsinaisesta palkasta, terveyskeskuslääkärien tuntipalkan jakajan säilyminen ennallaan 160:ssa, vapaamuotoisen päivystyksen keskimääräisen aktiivisuusasteen määrittäminen enintään 50 %:iin sekä päivystyskertoja ja tunteja koskeva määräyksen muuttaminen velvoittavampaan muotoon.

Lisäksi paikallisen erän suuruus suhteessa KVTES:n (0,8%) saatiin huomattavasti pienemmäksi Lääkärisopimuksessa (0,3%), jotta on mahdollista kehittää lääkärien palkkausjärjestelmää 0,5% keskitetyllä erällä. KVTES:ssa tämä huomattavan suuri paikallinen erä oli yksi osa kiky-tuntien vastaavaa hyötyä työnantajalle kiky-tuntien poistumisesta. Uudessa lääkärisopimuksessa myös terveyskeskus- ja sairaalalääkärien palkkahinnoittelut on yhtenäistetty.

Työhyvinvointi

Lääkärisopimuksen allekirjoituspöytäkirjan liitteenä on osapuolten yhteinen työhyvinvointia koskeva kannanotto.

Kannanotossa osapuolet tuovat julki huolensa kiireen kuormittavuudesta julkisen sektorin lääkäreillä, erityisesti perusterveydenhuollossa. Osapuolet kannustavat työnantajia työn kuormitustekijöiden hallitsemiseen, työssäjaksamisen tukemiseen ja erityisesti terveyskeskustyön tuloksellisuuden edistämiseen ja hoidon saatavuuden parantamiseen.

Kannanotossa korostetaan lääkäreiden vaikutusmahdollisuuksia omaan työhönsä, oikeudenmukaista kohtelua työpaikoilla, sekä työyhteisön hyvää ja innovatiivista ilmapiiriä työssä jaksamista ja työhön sitoutumista tukevin tekijöinä. Konkreettisine varmistettavina asioina mainitaan esimerkiksi oikein mitoitettut ja riittävät henkilöresurssit, pitkäaikaisten potilas-lääkärisuhteiden varmistaminen, ammattihenkilöiden välinen tarkoituksenmukainen työnjako ja potilasohjaus, riittävät täydennyskoulutus- ja konsultaatiomahdollisuudet sekä osaamisen suunnitelmallinen kehittäminen.

Lisäksi yleisen osan soveltamisohjelmassa 1 on päivitetty työvuorosunnittelua koskevia ohjeita mm. työtehtävien vaatiman ajan osalta.

Työryhmät

Lääkäriliitto ja KT Kuntatyöntäjä jatkavat palkkaustyöryhmän toimeksiantoa, jonka keskeisenä tavoitteena on koko palkkausjärjestelmän ja sen palkanosien kehittäminen. Tavoitteena on ottaa huomioon hoidon jatkuvuuden tukeminen perusterveydenhuollossa, sekä erikoislääkärien urakehityksen mukainen palkitseminen. Huomiota kiinnitetään työssäjaksamiseen ja työhyvinvoinnin parantamiseen sekä tuloksellisuuden kehittämiseen. Lisäksi neuvotellaan myös suoritepalkkausjärjestelmän uudistamisesta, joka voi sisältää myös pilotointia.

Lääkärisopimuksen 2020-2022 palkkaus- ja työaikaluvun keskeiset kohdat

Lääkärisopimuksen yleiseen rakenteeseen tehtiin modernisointia ja selkeyttämistä. Aiemmin pitkäkö yleinen osa jaettiin kolmeen uuteen osioon; yleinen osa, palkkausluku ja työaikaluku. Lisäksi soveltamisohjelmassa 1 tekstejä yhdistettiin työaikalukuun.

Säännöllisen työajan sijoittaminen ja siitä maksettava laajennetun toiminnan korvaus

Lääkärisopimus ei ole aiemmin määritelty säännöllisen työajan (ns. virkatyöajan) sijoittamista, vaan sopimuksessa säännöllinen työaika on määritelty ainoastaan 38 t 15 min viikossa tai keskimäärin em. tuntimäärä työaikajaksossa. Jo pidemmän aikaa on esiintynyt kuitenkin tarvetta säännöllisen työajan sijoittelulle myös ns. virkatyöajan ulkopuolelle, erityisesti työnantajapuolelta. Jo edellisellä neuvottelukierroksella (vuonna 2018) Lääkäriliitto ja KT pyrkivät löytämään ratkaisua asiaan. Silloin neuvotteluosapuolet laativat yhteisen kannanoton asiasta, että säännöllisen työajan sijoittaminen klo 16 jälkeen on mahdollista, jos paikallisesti sovitaan korvaustasosta. Tällä kierroksella asiaan löydettiin ratkaisu, joka on voimassa määrääjän, tämän sopimuskauden ajan.

Säännöllistä työaikaa voidaan työnantajan päätöksellä sijoitella ma-to klo 7.30-20 välille ja pe klo 7.30-18 välille. Tästä laajemmasta työajan sijoittelusta maksetaan laajennetun toiminnan korvauksena 5-6 % tehtäväkohtaisesta palkasta, jos työvuoroja on 1-2 ja 7-9 % tehtäväkohtaisesta palkasta, jos työvuoroja on 3-5 kalenterikuukaudessa. Näitä laajennettuja työvuoroja voi olla enintään viisi kertaa kuukaudessa. Päivystys ja kiirevastaanotto eivät ole em. laajennetun toiminnan työtä.

Lepoajat

Lääkärisopimuksessa ei ole aiemmin ollut vuorokausilepomääräystä. Uuden työaikalain voimaantullessa 1.1.2020 lepoaikojen velvoittavuus tuli huomioitavaksi myös lääkärisopimuksen työaikaluvussa. Työaikalain vuorokausilevon pääsääntö 11 t lepoajasta työvuoroa alkaneen 24 t sisällä on ns. pakottavaa oikeutta, josta on mahdollista poiketa ainoastaan virkaehtosopimuksen määräyksellä. Lepoajan rikkoutumisen korvattavuudesta ei kuitenkaan voi poiketa.

Lääkärisopimukseen sovittiin mahdollisuus poiketa tietyillä erityisedellytyksillä em. lepoajasta. Käytännössä tämä tarkoittaa huononnuksista Työaikalain työsuojelumääräyksiin lääkäripäivystyksen toteuttamisen mahdollistamiseksi jatkossakin. Poikkeuksien sopimiseen vaikuttaa myös Lääkäriliiton valtuuskunnan kannanotto 12/2019, jossa pitkiä työrupeamia ei pitäisi jatkossa enää tehdä juuri työsuojelullisesta ja potilasturvallisuus näkökohdista.

Merkittävin lepoaikoihin tehty muutos koskee vuorokausilepo. Työaikalain mukaisesti pääsääntö on, että jokaisen työvuoron alkamista seuraavan 24 tunnin aikana on annettava 11 tunnin keskeytymätön lepoaika. Käytännössä tämä tarkoittaa korkeintaan 13 tunnin työvuoroa.

Lääkärisopimuksessa sovitti nyt kahdesta poikkeustilanteesta. Jos työrupeaman aikana klo 23-08 välillä on vähintään 3 tunnin, työaikaan kuuluva keskeytymätön lepoaika, voidaan vuorokausilepo jättää kokonaan antamatta ja antaa se korvaavana lepoaikana. Toinen vastaava tilanne on silloin, jos kyse on korkeintaan klo 23 asti jatkuvasta yhteispäivystyksestä tai jaetusta

työpaikkapäivystyksestä. Esimerkkejä näistä tilanteista on itse sopimuksessa, mutta myös tulevassa yleiskirjeessä. Poikkeuksista huolimatta selvää on, päivystyksen järjestäminen tulee monin paikoin uudistaa ja järjestellä toisin kuin ennen. Päivystyksen haasteet ovat olleet tiedossa jo pitkään ja saavutettu sopimus vastaa liiton em. valtuuskunnan linjaukseen ja päivystystutkimusten tulokseen siitä, että pitkien työrupeamien aika on ohi.

Muutoksia tehtiin myös muihin lepoaikamääräyksiin. Normaalin ruokatauon lisäksi yli 10 tunnin työrupeamassa lääkärille on annettava toinen 15-20 minuutin mittainen, työajalla pidettävä ruokatauko 8 tunnin työskentelyn jälkeen. Lisäksi lääkäriellä on päivittäin oikeus 10 minuutin mittaiseen palautumistaukoon (kahvitauko). Korvaavaa viikkolepoa ei voida enää antaa ilman lääkäri suostumusta rahana, vaan se tulee korvata säännöllistä työaikaa vastaavalla ajalla lyhentäen.

Päivystykseen liittyvät muutokset

Uudessa sopimuksessa päivystysmääräykseen liittyviä rajoja täsmennettiin. Uuden määräyksen mukaisesti lääkäriä ei saa ilman suostumustaan velvoittaa päivystämään työpaikkapäivystyksenä yli 5 krt/kk, eikä yli 85h/kk, eikä vapaamuotoisena päivystyksenä yli 6krt/kk. Tämä määräys muuttuu siis veloittavampaan muotoon.

Lääkärin lausunnon perusteella raskaana oleva viranhaltija tulee vapauttaa klo 23-06 välisestä yötyöstä.

Vapaamuotoisen päivystyksen keskimääräisen aktiivisuusasteen ylittäessä vuositasolla 50 %:a, tulee se muuttua työpaikkapäivystykseksi. Käytännönohjeet tähän annetaan yleiskirjeessä.

Työajan työajaksi luettavuus sekä enimmäistyöaika ja sen ylitys ”opt out”

Uuden työaikalain mukaan työaikaa on paitsi työhön käytetty aika, myös aika, jolloin työntekijä on velvollinen olemaan työntekopaikalla työnantajan käytettävissä. Aiempi ylityökatto korvautuu työaikalain mukaisella enimmäistyöajalla kalenterivuodessa. Enimmäistyöaika sisältäen kaikki työt, myös ylityöt, on 12 kk aikana enintään 48 t x 48 vko.

Lääkisopimuksessa on nyt määräys koskien lääkärin mahdollisuutta sopia sairaalassa tehtävästä päivystystyöstä, joka ylittää enimmäistyöajan. Tämä ylitys on mahdollista vain, jos päivystystä ei voida muuten turvata. Kyse on ns. opt out -määräyksestä. Opt outin myötä työpaikkapäivystyksen ei-aktiivisesta päivystysajasta voi sopia siten, että se ylittää enimmäistyöajan määrän. Tämä

kuitenkin edellyttää tilanteen perusteellista läpikäyntiä luottamusmiehen kanssa
Lääkärisopimukseen otetun määräyksen mukaisesti, jonka jälkeen kukin lääkäri saa itse päättää,
antaako tällaiseen ylitykseen suostumuksensa.

Seuraavan päivän suunnitteleminen vapaaksi

Vuorokausileposäätelyn myötä työpaikkapäivystyksen jälkeistä vapaata on täsmennetty. Mikäli päivystys jatkuu yli klo 23, tulee seuraava työpäivä suunnitella vapaaksi. Tämä lepoaika voi olla osa vuorokausilepoa tai sitä korvaavaa lepoaikaa, mutta se ei lyhennä näitä em. lepoaikoja. Myös yhteispäivystyksen jälkeen on syytä huolehtia riittävästä lepoajasta.

Vuorokausileposäätelyn myötä työpaikkapäivystyksen jälkeistä vapaata on täsmennetty. Mikäli päivystys jatkuu yli klo 23, tulee seuraava työpäivä suunnitella vapaaksi. Tämä lepoaika voi olla osa vuorokausilepoa tai sitä korvaavaa lepoaikaa, mutta se ei lyhennä näitä em. lepoaikoja. Myös yhteispäivystyksen jälkeen on syytä huolehtia riittävästä lepoajasta.

Yleiskirje on tulossa

Sopimuksen sisällöstä laaditaan KT Kuntatyönantajan kanssa yleiskirje, jossa on kerrottu muutoksista yksityiskohtaisemmin ja avattu määräyksien sisältöjä esimerkein.

Lääkärisopimus koskee kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa toimivien lääkärien, hammaslääkäreiden ja eläinlääkäreiden palvelussuhteen ehtoja.

Lääkärisopimus ja yleiskirje tulevat liiton verkkosivuille myöhemmin kesäkuun alkupuolella.

Lisätietoja:

hallituksen puheenjohtaja Tuula Rajaniemi p. 040 542 7211

neuvottelujohtaja Laura Lindholm p. 050 357 4225